

T.E. Lawrence

Cei șapte stâlpi ai înțelepciunii

Volumul II

Cuprins

Cartea a VI-a. Atacul asupra podurilor	5
Capitolul 69.....	6
Capitolul 70.....	10
Capitolul 71.....	14
Capitolul 72.....	18
Capitolul 73.....	24
Capitolul 74.....	31
Capitolul 75.....	38
Capitolul 76.....	43
Capitolul 77.....	49
Capitolul 78.....	53
Capitolul 79.....	58
Capitolul 80.....	64
Capitolul 81.....	71
Cartea a VII-a. Campania Mării Moarte	79
Capitolul 82.....	80
Capitolul 83.....	86
Capitolul 84.....	94
Capitolul 85.....	99
Capitolul 86.....	104
Capitolul 87.....	109
Capitolul 88.....	115
Capitolul 89.....	120
Capitolul 90.....	125
Capitolul 91.....	130
Cartea a VIII-a. Năruirea mării speranțe	133
Capitolul 92.....	134
Capitolul 93.....	139
Capitolul 94.....	145
Capitolul 95.....	153
Capitolul 96.....	159
Capitolul 97.....	162

Cartea a IX-a. Cumpănind o ultimă sfortăre	165
Capitolul 98.....	166
Capitolul 99.....	172
Capitolul 100.....	180
Capitolul 101.....	183
Capitolul 102.....	188
Capitolul 103.....	193
Capitolul 104.....	199
Capitolul 105.....	203
Capitolul 106.....	209
Cartea a X-a. Casa este terminată.....	215
Capitolul 107.....	216
Capitolul 108.....	223
Capitolul 109.....	228
Capitolul 110.....	234
Capitolul 111.....	237
Capitolul 112.....	241
Capitolul 113.....	245
Capitolul 114.....	253
Capitolul 115.....	257
Capitolul 116.....	262
Capitolul 117.....	266
Capitolul 118.....	275
Capitolul 119.....	280
Capitolul 120.....	286
Capitolul 121.....	291
Capitolul 122.....	295
Epilog.....	299
Anexa I.....	300
Anexa II	302
Cuvântul traducătorului	305

Cartea a VI-a ATACUL ASUPRA PODURILOR

CAPITOLELE 69–81

În noiembrie 1917, Allenby era pregătit să deschidă un atac general împotriva turcilor, pe tot frontul său. Arabii ar fi trebuit să facă la fel în sectorul lor; dar m-am temut să joc totul pe o singură carte și am plănuit în schimb operațiunea specifică de a tăia calea ferată a văii Yarmuk, pentru a provoca dezordine în retragerea turcilor pe care o așteptam. Această jumătate de măsură avu insuccesul meritat.

CAPITOLUL 69

În consecință, luna octombrie a fost o lună de mari așteptări pentru noi, știind că Allenby, împreună cu Bols și Dawnay plănuiau să atace linia Gaza–Beersheba, în timp ce turcii, care aveau o armată mică, bine întărită și cu excelente căi de comunicație laterale, erau atât de îngâmfați în urma unor victorii succesive, încât credeau că toți generalii englezi erau incompetenți și nu-și puteau păstra pozițiile cucerite de trupele lor, prin luptă îndârjită.

Dar se înșelau. Venirea lui Allenby îi refăcuse pe englezi. Puternica sa personalitate gonise ceața oricăror gelozii personale sau de serviciu, îndărătul cărora lucraseră Murray și oamenii săi. Generalul Lynden Bell făcu loc generalului Bols, șeful cartierului lui Allenby în Franța, un om mititel, iute, viteaz și simpatic, un soldat plin de tactică, poate, dar, mai întâi de toate, un om care prilejuia o admirabilă puțință de afirmare lui Allenby, care avea obiceiul să facă haz de Bols. Din nefericire, niciunul dintre ei nu avea priceperea de a-și alege oamenii; dar judecata lui Chetwode, avându-l pe Guy Dawnay ca al treilea membru al Cartierului, completa această lacună.

Bols n-avea niciodată o părere personală sau vreo cunoștință reală. Dawnay era, mai mult decât orice altceva, o inteligentă. Îi lipsea râvna lui Bols, calmul și înțelegerea omenească a lui Allenby, omul pentru care toți lucrau, icoana pe care toți o adoram. Minte rece și timidă a lui Dawnay privea eforturile noastre cu un ochi indiferent, mereu cugetând și iar cugetând. Sub această mască matematică, el ascundea niște convingeri pătimașe și multilaterale, o știință rațională a războiului superior, precum și sclipitoarea amărăciune a unei judecăți decepționate de noi, ca și de viață.

Era soldatul cel mai puțin rutinat, un bancher care citea istoria greacă, un strateg nerușinat și un poet înflăcărat în fața evenimentelor cotidiene. În timpul războiului, avusese prilejul de a plănui atacul de la Suvla (zădărnicit de niște tacticieni incompetenți) și bătălia de la Gaza. Pe măsură ce toate întreprinderile sale fură nimicite, se retrase și mai adânc în asprimea mândriei lovite, căci era multă stofă de fanatic în el.

Allenby, fără să-i vadă nemulțumirea, își făcuse drum în sufletul său; și Dawnay răspunse, punându-și în slujba înaintării la Ierusalim tot talentul pe care-l poseda din belșug. Această înțelegere cordială

dintre doi oameni de felul acestora făcuse poziția turcilor de la început deznădăjduită.

Divergentele lor caractere se oglindeau în planul acela complicat. Gaza fusese fortificată după sistemul european, cu nenumărate linii de apărare, ca rezervă. Era în mod evident punctul cel mai tare al dușmanului și de aceea comandamentul britanic îl alesese de două ori pentru atacul principal. Allenby, întors de curând din Franța, insistă ca orice atac viitor să fie îndeplinit cu un număr covârșitor de oameni și tunuri, și susținut prin cantități enorme de tot felul de materiale. Bols consimți, dând din cap.

Dawnay nu era omul care să dea o bătălie directă. El căuta să distrugă forța dușmanului prin cât mai puține ostentații. Ca un mare politician, el se folosea de șeful său mândru ca de o mască bună pentru a ascunde orice slăbiciuni justificate. El propunea un atac la capătul liniei turcești, lângă Beersheba. Pentru a câștiga o victorie ușoară, dorea ca forța supremă a dușmanului să se concentreze în spatele Gazei. Iar aceasta se putea îndeplini de minune dacă concentrarea britanică ar fi fost în așa chip mascată încât turcii să creadă că atacul de flanc nu este decât o simplă păcăleală. Bols dădu din cap, consimțind.

În consecință, mișcările fură îndeplinite în mare taină; iar Dawnay își găsi un aliat în Serviciul Secret, care îl sfătui să meargă chiar mai departe cu aceste precauții negative și să dea dușmanului tot felul de informații specifice (și înadins greșite) despre planurile pe care le punea la cale.

Acest aliat era Meinertzhagen, un student al păsărilor călătoare ajuns din întâmplare soldat, și a cărui ură imorală contra vrăjmașului se manifesta prin tot felul de șmecherii, ca și prin violență. El îl convinse pe Dawnay; Allenby consimți; Bols căzu de acord, și treaba începu.

Meinertzhagen nu știa ce-i jumătatea de măsură. Era logic, unul dintre idealistii cei mai profunzi și atât de sigur în convingerile sale, încât era gata să înhame răul la carul binelui. Era strateg, geograf și un om stăpân pe sine, știind să-și ațină răsul; și care se înveselea tot atât de mult păcălindu-și inamicul (sau prietenul) cu vreo glumă lipsită de scrupule, sau sfărâmând capetele unui grup de nemți încolțiți, unul câte unul, cu măciuca sa africană. Instinctele sale erau ajutate de un trup extrem de puternic și de o minte sălbatică, ce-și alegea

cel mai bun drum către țintă, nesupărat de îndoieli sau obiceiuri. Meinertzhagen plăsmuia documente militare, false, complicate și confidențiale, care puteau indica unui experimentat ofițer de stat-major falsele poziții ale formației lui Allenby, direcția greșită din care venea atacul și data lui, înadins întârziată cu vreo două zile. Aceste informații fură date prin note cifrate, îngrijit transmise prin telegrafie fără fir. Când a fost sigur că dușmanul le-a interceptat, Meinertzhagen a plecat în recunoaștere cu caietele sale cuprinzând astfel de note. Înaintă până când fu văzut de dușman. În galopul ce urmă, își pierdu tot echipamentul și aproape că se pierdu pe sine însuși, dar fu răsplătit văzând că rezervele dușmanului erau concentrate la spatele Gazei, și toate pregătirile lor îndreptate către coastă, și destul de încete. În același timp, un ordin trimis de Ali Fuad-Pașa prevenea statul său major să nu mai plece cu documente pe linia de luptă.

Noi, cei de pe frontul arab, eram foarte familiari cu dușmanul. Ofițerii noștri arabi fuseseră ofițeri turci, și îi cunoșteam personal pe toți conducătorii părții potrivnice. Fuseseră instruiți la fel, gândeau la fel, aveau aceleași puncte de vedere. Apropiindu-ne, în diferite chipuri, de arabi, îi puteam cerceta pe turci; puteam să-i înțelegem și să le pătrundem mințile. Legăturile dintre ei și noi erau generale, căci populația civilă din regiunea inamică era de partea noastră, fără să o fi plătit și fără să fi fost nevoiți a o convinge. Prin urmare, serviciul nostru de informații era cel mai larg, cel mai complet și cel mai sigur din câte se puteau imagina.

Noi cunoșteam mai bine decât Allenby deșertăciunea dușmanului și mărția resurselor britanice. Am subestimat efectul cotropitor al artileriei prea numeroase a lui Allenby și greoaia complexitate a infanteriei și cavaleriei sale, care se mișcau cu o înțețineală bolnăvicioasă. Speram că Allenby va avea parte de o lună cu vreme frumoasă; și, în cazul acesta, ne așteptam să cucerească nu numai Ierusalimul, dar și Haifa, măturându-i pe turcii zdrobiți printre dealuri.

Astfel puteam întâlni noi momentul prielnic și trebuia să fim pregătiți tocmai în punctul în care greutatea și tactica noastră erau mai puțin așteptate și unde puteau pricinui cele mai mari stricăciuni. După părerea mea, centrul de atracție era Deraa, punctul de legătură

al liniilor Ierusalim–Haifa–Damasc–Medina, inima armatelor turcești din Siria, punctul comun al tuturor fronturilor; și, din întâmplare, o regiune în care se aflau mari rezerve, neatinse, de arabi luptători, bine instruiți și înarmați de către Feisal, din Akaba. Acolo ne puteam folosi de rualli, serahini, serdiyehi, khoreishi, ca și de popoarele stabilite în Hauran și Jebel Druse, mult mai puternice decât triburile.

M-am întrebat un moment dacă nu era bine să-i adunăm pe toți acești aderenți și să atacăm de-a dreptul comunicațiile turcești. Căci eram siguri, sub orice fel de comandă, de douăsprezece mii de oameni, forțe suficiente pentru a da asaltul contra Deraei, pentru a distruge toate liniile ferate și chiar pentru a cuceri Damascul, prin surprindere. Oricare din aceste forțe putea face ca situația armatei de la Beersheba să devină critică; iar ispita de a risca totul în acest scop era strașnic de cotropitoare.

Nu era prima, nici ultima dată când mă scârbea faptul că lucram pentru doi stăpâni. Eram unul dintre ofițerii lui Allenby și mă bucuram de încrederea sa; la rândul său, el se aștepta să-mi dau toată osteneala pentru el. Eram sfătuitorul lui Feisal, iar Feisal se bizaia atât de mult pe cinstea și competența sfaturilor mele, încât le accepta, adeseori, fără nicio discuție. Totuși, nu-i puteam explica lui Allenby întreaga situație arabă, nici expune lui Feisal întregul plan britanic.

Populația locală ne implora să venim odată. Șeicul Talal el Hareidhin, conducătorul scofâlcitului ținut din jurul Deraei, ne comunica repetate asigurări că trimițând câțiva călăreți, drept dovadă a sprijinului arab, el ne-ar preda Deraa. O astfel de aventură ar fi realizat planul lui Allenby, dar lui Feisal nu-i dădea mâna s-o facă decât dacă avea speranța sigură că se va putea stabili acolo. Cucerirea subită a Deraei, urmată de retragere, ar fi implicat un masacru sau ruina totală a minunatei țărâni din această regiune.

Ei nu se puteau răscula decât o dată și efortul acesta trebuia să fie hotărâtor. A-i chema acum la răscoală însemna să riscăm cea mai bună carte, pe care Feisal o păstra pentru un eventual succes, speculând posibilitatea ca primul act al lui Allenby să măture dușmanul mult înaintea lui și că luna noiembrie va fi neploioasă, și deci favorabilă unei înaintări rezezi.

Am cântărit puțințele armatei engleze și, cinstit vorbind, nu puteam fi sigur de ea. Oamenii erau, în general, luptători viteji, dar deseori generalii lor pierduseră prin stupiditate ceea ce câștigaseră prin ignoranță. Allenby era până acum neîncercat aici, trimis din Franța cu o reputație nu fără cusur, și trupele sale fuseseră istovite de perioada lui Murray. Firește, noi luptam pentru victoria aliaților, și deoarece englezii erau partenerii-conducători, arabii trebuiau în cele din urmă să fie sacrificați pentru ei. Era oare acesta cel din urmă mijloc? Războiul, în general, nu mergea nici prea bine, nici prea prost, și părea că nu va mai fi timp pentru altă încercare, în anul viitor. Astfel, m-am hotărât să amân riscul din grija mea pentru arabi.

CAPITOLUL 70

Oricum, mișcarea arabă trăia prin bunul plac al lui Allenby, așa că era necesar să întreprindem o operațiune (ceea ce însemna mai puțin decât o revoltă generală), în spatele dușmanului; o operațiune ce putea fi îndeplinită de către o echipă de atac fără a angaja populațiile așezate; și totuși, una care să-i placă lui Allenby, fiindu-i un ajutor material pentru ofensiva britanică. Aceste condiții și calificări ținteau încercarea de a tăia unul dintre podurile cele mai mari din valea Yarmukului.

Prin râpa prăpăstioasă a râului Yarmuk suia la Hauran linia ferată dinspre Palestina, în drumul ei spre Damasc. Adâncimea depresiunii Iordanului și fața abruptă a podișului estic făceau ca secțiunea aceasta a liniei să fie foarte greu de construit. Inginerii au fost siliți s-o așeze chiar în albia văii șerpuitoare a fluviului; și ca să poată înainta, linia trecea mereu râul pe o serie de poduri, dintre care cel mai dinspre apus și cel mai dinspre răsărit erau foarte greu de înlocuit.

Tăind oricare din aceste poduri, noi puteam izola pentru două săptămâni armata turcească din Palestina de baza ei din Damasc și să-i nimicim posibilitatea de scăpare dinaintea lui Allenby. Ca să ajungem la Yarmuk, eram nevoiți să pornim de la Akaba pe la Azrak, făcând vreo 420 de mile călare. Turcii considerau un astfel de pericol atât de îndepărtat, încât păzeau insuficient podurile.